

Suomen Kansallisbaletti 100 vuotta -juhlarahan suunnittelukilpailu

Valtiovarainministeriön asettama juhlarahalautakunta järjestää suunnittelukilpailun Suomen Kansallisbaletti 100 vuotta -juhlarahan taiteellisen suunnittelun toteutuksesta. Aiheesta lyödään nimellisarvoltaan 100 euron kultainen juhlaraha vuonna 2022. Juhlaraha-aiheella halutaan nostaa esille Suomen Kansallisbaletin merkitystä ja satavuotisjuhlavuotta.

Suomen Kansallisbaletti 100 vuotta

Suomen Kansallisbaletin toiminta alkoi, kun Suomalaisen Oopperan johtokunta päätti ottaa ohjelmistoon baletin *Joutsenlampi*, jonka ensi-ilta oli tammikuussa 1922. Balettiryhmä syntyi tarpeesta saada tanssijoita oopperoiden tanssikohtauksiin sekä oopperanjohtaja Edvard Fazerin syvästä kiinnostuksesta taidemuotoa kohtaan. Kansallisbaletti on edelleen ainoa Suomessa toimiva ammatillinen balettiryhmä, jonka merkitys maamme balettikulttuurin kehittymiselle on ensiarvoisen tärkeä. Oopperan yhteydessä ja siihen eri aikoina eri tavoin kiinnittyneenä toimii balettikoulu, joka vastaa balettitanssijoiden koulutuksesta Suomessa.

Alusta asti ohjelmiston kehitys ja tanssijoiden koulutus on tapahtunut kiinteässä kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. Alussa venäläisen baletin merkitys oli suuri, mutta vaikutteita saatiin myös muilta baletin uudistajilta, kuten Pariisissa työskennelleeltä Roland Petit'ltä sekä modernin tanssiteatterin edelläkävijältä Kurt Joossilta. Lännen ja idän kohtaaminen kulminoitui Alfons Almin aloitteesta järjestettyihin balettijuhliin vuonna 1958, kun Helsingissä esiintyivät sekä Moskovan Bolšoin että American Ballet Theatren tanssijat.

Suomessa on alusta asti pyritty myös kansallisen balettikulttuurin kehittämiseen. Koreografit ovat tehneet teoksia kotimaisten säveltäjien musiikkiin ja ammentaneet aiheita kotimaisesta kirjallisuudesta. Maamme kuvataiteilijat ovat puolestaan tehneet baletteihin lavastuksia ja puvustuksia.

Eri johtajien kausilla ohjelmiston painotukset ovat vaihdelleet. Doris Laineen kaudella (1984–1992) nähtiin tunnettujen klassikkojen lisäksi neoklassisia ja nykybaletteja, ja tämä monipuolinen linja on edelleen nähtävissä ryhmän ohjelmistossa. Jorma Uotisen johdolla (1992–2001) nykybaletit ja nykytanssi nousivat aiempaa näkyvämmiin ohjelmistoon. Baletti onkin saanut vaikutteita modernista tanssista, nytemmin nykytanssista, ja uudenlainen liikemateriaali maahan juurtuvine liikkeineen monipuolistaa perinteistä ilmaisua.

Balettiesitys on säveltäjän, koreografin, lavastus- ja pukusuunnittelijoiden ja tanssijoiden yhteisen työn tulos. Eri osa-alueiden rooli voi vaihdella eri aikoina, mutta balettiesitys on aina katsojalleen monitaiteinen ja -aistinen kokemus. Vaikka baletti on muuttunut valtavasti sadassa vuodessa, taidemuodon ydin kiteytyy tanssijassa. Keskiössä on läpi vuosisadan ollut liikkeen vertikaalisuus ja keveys, kehollaan ilmaiseva ja sen täydellisesti hallitseva tanssija.

Lähde: Tekstin pohjana on käytetty teatteritieteen yliopistolehtori Johanna Laakkosen kirjoittamaa asiantuntijalausuntoa juhlarahalautakunnalle.

Juhlaraha

Juhlarahat ovat keräilyesineitä, jotka välittävät suomalaiselle yhteiskunnalle ja valtiolle tärkeitä arvoja, sillä juhlarahat lyödään merkittävien suomalaisten tapahtumien tai henkilöiden kunniaksi. Suomessa on lyöty ja laskettu liikkeeseen juhlarahoja vuodesta 1951 lähtien, jolloin julkaistiin Helsingin olympiakisojen juhlaraha.

Jokaisesta suomalaisesta juhlarahasta julkaistaan asetus. Asetuksen myötä juhlarahat saavat virallisen asemansa ja nimellisarvonsa, mikä tekee kaikista juhlarahoista laillisia maksuvälineitä Suomessa.

Juhlarahojen myyntihinnat ovat yleensä korkeampia kuin niiden nimellisarvot. Vaikka juhlarahat ovat laillisia maksuvälineitä, ne eivät ole käyttörahoja eikä niitä siten ole tarkoitettu käytettäväksi maksuliikenteessä.

SUUNNITTELUKILPAILUN SÄÄNNÖT

Kilpailussa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä, jotka pohjautuvat soveltuvin osin Suomen Taiteilijaseuran kuvataidekilpailujen sääntöihin. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä.

Tämä kilpailuohjelma julkaistaan 16.03.2021 ja kilpailuohjelma on nähtävillä Suomen Taiteilijaseuran internetsivuilla.

Kilpailuohjelma on hyväksytty Suomen Taiteilijaseurassa 19.02.2021.

1. OSALLISTUJAT

Suunnittelukilpailuun voivat osallistua kaikki Suomessa asuvat henkilöt ja ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset.

2. JUHLARAHAN KUVAUS

Juhlaraha on nimellisarvoltaan 100 euroa, ja se lyödään Au917 kultaseoksesta. Rahan halkaisija on 22 mm, siinä on kulutusreuna ja sileä ulkoreuna.

3. KILPAILUTYÖT

Malli

Kilpailuehdotuksiin tulee sisältyä huolellisesti viimeistellyt mallit rahan kummastakin puolesta erikseen. Mallien tulee olla tehty kestävästä materiaalista ja väriltään valkoisia (esim. kipsi tai muovi). Sivulla 6 esitetään rahan mallille asetettavat tekniset vaatimukset, ja sivulla 7 on kuvattuna mallin mitat. Juhlarahalautakunta suosittelee, että kilpailijat toimittavat lyhyen tiivistetyn kirjallisen selityksen designin kuva-aiheesta.

Vaihtoehtoisesti mallit voidaan toteuttaa 3D-tulosteina. Tällöin kilpailijan tulee liittää ehdotukseensa sähköinen tiedosto 3D-malleista (1:1 3D STL- tai 1:1 3D VND-tiedostomuotoisen kuvan 3D-malli) fyysisten 3D-mallien lisäksi. Kilpailijan tulee poistaa kaikki mahdolliset tekijätiedot tiedostoista. Tiedostoja voidaan hyödyntää kohdassa 5. MUUT EHDOT JA TEKIJÄNOIKEUDET edellytettävässä juhlarahan viimeistelyssä.

Kilpailijat voivat halutessaan toimittaa myös 1:1 vektorigrafiikkakuvan juhlarahan kuva-aiheesta.

Ääriiviokuva

Kilpailijoiden tulee lisäksi laatia virallista asetusta varten mustavalkoinen ja selkeä ääriiviokuva (ns. viivapiirroskuva, "asetuskuva") tietokoneella tai mustalla kynällä (kärki n. 0,5 mm) rahan molemmista puolista siten, että ne ovat rinnakkain samalla A4-kokoisella valkoisella paperiarkilla. Rahan halkaisijan tulee ääriivi kuvassa olla 12 cm. Arvomerkinnän "100 €" sisältävän puolen tulee olla arkin oikealla puolella. Ääriivi kuvasta tulee käydä ilmi kaikki oleelliset elementit ja yksityiskohdat teksteineen ilman varjostuksia. Sivulla 7 on esimerkki ääriivi kuvasta. Ääriiviokuva ei vaikuta kilpailutyön arvosteluun.

Rahassa on oltava seuraavat yksityiskohdat:

- vuosiluku "2022"
- arvomerkintä "100 €"
- teksti "SUOMI FINLAND"
- juhlarahan mallissa halkaisijaltaan 12 mm kokoinen ympyrä rahan lyöjän logoa varten
- taiteilijan sukunimen alkukirjain, jonka mallissa tulee olla "A"

Suunnittelija voi halutessaan sisällyttää ehdotukseensa suunnitellun juhlarahan teeman nimen "Kansallisbaletti 100 vuotta" ja "Nationalbaletten 100 år" kirjoitettuna. Tekstin tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi.

Halutessaan suunnittelija voi hyödyntää muita tekstejä rahan kuva-aiheessa. Kaikki juhlarahassa esiintyvät tekstit tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi. Suunnittelijan tulee ottaa huomioon juhlarahan pieni kuvapinta kuva-aiheen ja tekstien suunnittelussa.

Euroopan unionin neuvoston päätösten (Collector coins – Council conclusions 5.XI.2002) mukaisesti juhlarahoissa ei saa käyttää kuvia, jotka ovat samankaltaisia kuin euromääräisissä käyttörahoissa.

Vaikka juhlarahojen aiheet useimmiten juontavat historiasta, juhlarahat ovat oman aikansa tuotteita. Teosten tulee olla tekijänsä itsenäisiä taideteoksia.

Juhlarahan suunnittelukilpailun osallistujilta toivotaan taiteellisia, aiheen- ja ajanmukaisia sekä toteutuskelpoisia kilpailuehdotuksia.

Numerointi:

Rahasta voidaan numeroida 500 ensimmäistä kolikkoa (esim. "004/500"). Suunnittelijan tulee ottaa huomioon tämä mahdollisuus designissa.

4. KILPAILUEHDOTUSTEN NIMEÄMINEN JA YHTEYSTIEDOT

Kilpailuehdotukset on varustettava nimimerkillä ja mukaan on liitettävä samalla tunnuksella varustettu suljettu kirjekuori, joka sisältää tekijän yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite).

5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET

Kilpailuehdotukset eivät saa olla aikaisemmin julkistettuja. Jos kilpailuehdotuksessa käytetään aiheena tekijänoikeudenalaisia teoksia tai niiden osia, tulee kilpailuehdotukseen liittää selvitys käytettyjen teoksien alkuperästä sekä todistus siitä, että teoksen käytölle on lupa. Kilpailuehdotuksen tekijä vastaa itse mahdollisista tekijänoikeusmaksuista.

Se tekijä, jonka ehdotus valitaan toteutettavaksi, sitoutuu samalla viimeistelemään mallit rahan lyöntivaatimusten mukaisiksi sekä luovuttamaan mallit ja ehdotukseen liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet valtiolle. Suunnittelija solmii erillisen sopimuksen valtiovarainministeriön kanssa taloudellisten tekijänoikeuksien siirtymisestä valtiolle. Teoksen moraaliset oikeudet säilyvät taiteilijalla. Toteutettavan kuva-aiheen suunnittelija sitoutuu myös toimittamaan valtiovarainministeriölle lopullisen version asetuskuvasta, joka vastaa lyötävän juhlarahan kuva-aihetta.

Muut kilpailijat säilyttävät oikeutensa ehdotuksiinsa, mutta palkitut kilpailijat luovuttavat mallit juhlarahalautakunnalle ilman eri korvausta.

Osallistuessaan kilpailuun osallistuja samalla hyväksyy tämän kilpailuohjelman säännöt.

6. PALKINNOT

Kilpailussa jaetaan seuraavat palkinnot:

- Ensimmäinen palkinto, toteutettava työ: 8 000 euroa
- Toinen palkinto: 3 000 euroa
- Kolmas palkinto: 2 000 euroa

Palkintolautakunta voi yksimielisellä päätöksellään jakaa palkintosumman toisinkin.

Palkinto ei ole palkinnon saajalle palkkaa, vaan muuta veronalaista ansiotuloa.¹

Mikäli suunnittelija ei täytä kohdan 5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET velvoitteita tai suunniteltu työ tämän kilpailun sääntöjä juhlarahalautakunta voi periä palkintosumman takaisin ja päättää toteutettavasta työstä erikseen.

7. KILPAILUAIKA

Kilpailuaika päättyy perjantaina 28.05.2021 klo 17:30, johon mennessä kilpailuehdotukset on toimitettava Ateneumin taidemuseoon Kaivokatu 2, 00100 Helsinki. Työt voi toimittaa joko postitse tai tuoda Ateneumin turvavalvomoon, sisäänkäynti tapahtuu rakennuksen C-ovesta. Koronatilanteen takia kilpailijoita pyydetään toimittamaan kilpailuehdotuksiaan Ateneumin taidemuseolle vasta toukokuun aikana. Kilpailuehdotuksia otetaan vastaan toukokuussa arkipäivisin klo 8:00-17:30.

Ehdotukset tulee toimittaa Ateneumin taidemuseolle hyvin suljetuissa paketeissa, ja olla osoitettuna kilpailusihteerille Lene Wahlstenille, Ateneumin taidemuseo.

1. Palkinnosta ei peritä mitään sosiaalivakuutusmaksuja eikä pidätetä ennakonpidätystä palkintoa maksettaessa. Palkinnon maksaja ilmoittaa tiedon palkinnosta Tulorekisteriin. Palkinnon saaja ilmoittaa veroilmoitusta antaessaan saadun palkinnon muissa ansiotuloissa ja maksaa palkinnosta verot.

8. KILPAILUN TUOMARISTO

Palkintolautakunnan muodostavat seuraavat henkilöt:

- Juhlarahalautakunta:
 - Timo Huusko, intendentti, Ateneumin taidemuseo (pj)
 - Juha Halonen, budjettineuvos, valtiovarainministeriö (varapj)
 - Päivi Heikkinen, osastopäällikkö, Suomen Pankki
 - Henrika Tandefelt, FT, dosentti, Helsingin yliopisto
 - Maarit Mäkelä, professori, TaT, Aalto-yliopisto
 - Tuomas Sukselainen, VTT
- Raimo Jaatinen, Suomen Taiteilijaseuran nimeämä edustaja

Palkintolautakunta käyttää juhlarahan toimittajan (rahan lyöjä) edustajaa tai erillistä asiantuntijaa rahan toteutettavuuden teknisenä asiantuntijana.

Palkintolautakunnan sihteerinä toimii Lene Wahlsten Ateneumin taidemuseosta.

Kilpailutöiden arvostelussa kiinnitetään huomiota ehdotuksen taiteellisuuteen, aiheen- ja ajanmukaisuuteen sekä toteutuskelpoisuuteen.

9. TULOSTEN JULKISTAMINEN

Tulos annetaan tiedoksi palkittujen ehdotusten tekijöille henkilökohtaisesti.

Kilpailutuloksista tiedotetaan prosenttiperiaatteen verkkosivuilla (<https://prosenttiperiaate.fi/>).

Kilpailu ratkeaa 30.06.2021 mennessä.

10. KILPAILUTÖIDEN PALAUTUS

Palkitsematta jääneitä kilpailutöitä säilytetään 2 kk kilpailun päättymisestä, jonka jälkeen ne automaattisesti hävitetään, mikäli kilpailijat eivät ole niitä noutaneet Ateneumin taidemuseosta. Kilpailuehdotusten noutamisesta tulee sopia kilpailun päättymisen jälkeen etukäteen juhlarahalautakunnan sihteerin Lene Wahlstenin kanssa.

Palkitut kilpailutyöt siirtyvät valtiovarainministeriön omistukseen. Palkitut kilpailutyöt säilytetään juhlarahalautakunnan arkistossa kilpailun päättymisen jälkeen.

11. LISÄTIEDOT

Lisätietoja kilpailun käytännön asioista antaa kilpailusihteeri, Lene Wahlsten, lene.wahlsten@ateneum.fi, puh. 050-5150834

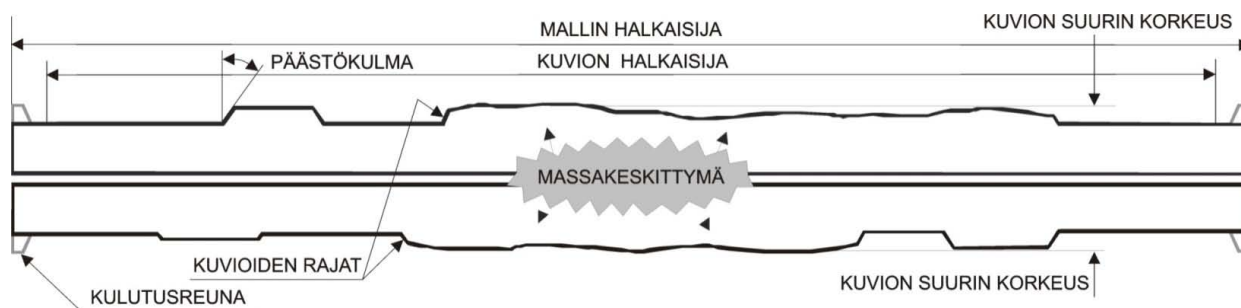
Kilpailuohjelmaa tai -ehdotuksia koskevia lisäkysymyksiä voi esittää kilpailun välityshenkilölle, Suomen Taiteilijaseuran kilpailuasiamies, Aura Lehtonen, aura.lehtonen@artists.fi, puh. 050-434 4280

Kysymykset on esitettävää 16.04.2021 mennessä. Saapuneet kysymykset vastauksineen ovat kaikkien nähtävillä 28.04.2021 mennessä internet-osoitteessa <https://www.artists.fi/fi/ajankohtaista/ilmoitustaulu#taidekilpailut>.

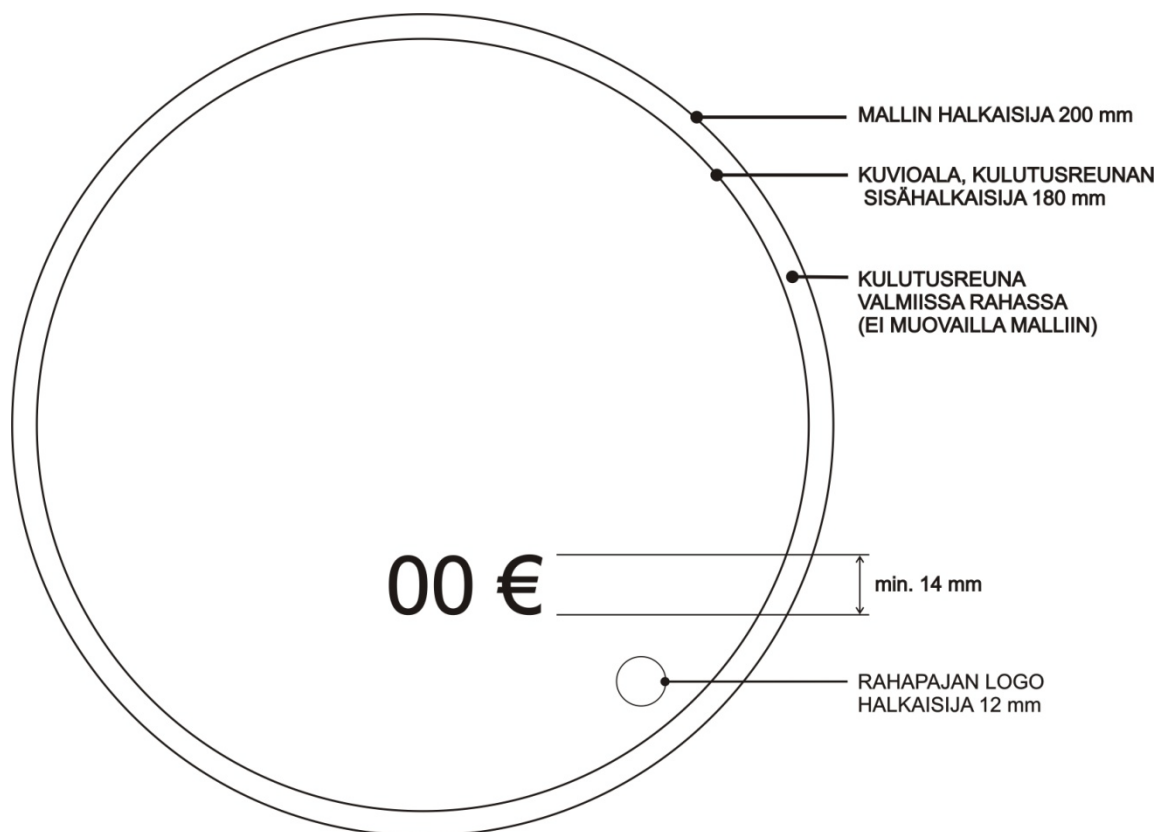
Juhlarahan mallin tekniset vaatimukset

1. Malli tehdään kestävästä materiaalista ja sen tulee olla väriltään valkoinen (esim. kipsi tai muovi).
2. Mallin halkaisija on n. 200 mm.
3. Rahan kuvio tulee sommitella mallin sisäpuolelle, jonka halkaisija on n. 180 mm.
4. Malliin ei saa tehdä kynällä merkintöjä.
5. Kuvion suurin korkeus peruspinnasta on 2,5 mm. Ohuiden kohtien (köydet tms.) korkeus saa kuitenkin olla enintään 0,2 kertaa kuvion leveys peruspinnasta.
6. Molemminpuolista korkeaa kuviota tulisi välttää (katso piirroksessa kohta "Massakeskittymä").
7. Päästökulma on vähintään 25 astetta pystysuorasta.
8. Arvomerkinnän numeroiden ja merkkien korkeuden tulee olla vähintään 14 mm.
9. Kuvioiden rajojen tulee olla selvät.
10. Malliin voi halutessaan tehdä kulutusreunan.

Alla olevassa kuvassa mallit on esitetty "selät vastakkain", jotta kuvioiden sijainti rahassa olisi havainnollinen.

3D-mallin mitat

Mallin ääriviivakuva

Esimerkki: "Hella Wuolijoki ja tasa-arvo" -juhlarahha, julkaisuvuosi 2011, nimellisarvo 10 euroa. Suunnittelija: Petri Neuvonen.

